

Ha március, akkoravíz világnapja!

Szöllősi-Nagy András

Big deal - hallom csendes, némi keserédes sóhajtással számos honi kollégámtól a tavaly novemberi sikeres Budapesti Víz Világtalálkozó (BVV) után. „Szép, szép, ám itt állunk lepusztulva a mi kis magyar víztudományunkkal hajdani dicsőségünk porló romjain, s alig történik valami a helyzet javítására - teszi hozzá az pesszimistábbja. - Mi lesz a szakmával és a hazával, ha ez így megy tovább?" Úgy tűnik, Magyarország megítélése és pozíciói a nemzetközi vízgazdálkodásban ma jók. Csakugyan, köszönhetően nagymértékben a két 8VV-nek. Hazánk diplomáciai szerepe a fenntartható vízgazdálkodás nemzetközi kontextusában elismert. Sajnos azonban külső megítélésünk jobb, mint belső valós helyzetünk. Ugyanis hazai vízgazdálkodásunk és víztudományunk, különösen ami az intézményrendszert illeti, messze van az optimálistól. Új problémákkal is szembe kell néznünk a következő években. Például: mit kezdjünk azzal, hogy a százéves gyakoriságú árvíz jószerevével húszévenként fordul elő? Ez, ugye, elég kínos, mert erre nem készültünk. Miként tudjuk a mértékadó árvízszinteket ebben a helyzetben egyáltalán értelmezni és használható tervezési módszereket nyújtani a gyakorló mérnököknek? Miként igazít-hatjuk eszközeinket a nem stacionárius hidrológiai jelenségekhez, miután a jövő nem olyan lesz, mint a múlt volt? Hogyan alkalmazkodhatnánk legjobban a klímaváltozás hatásaihoz? Hogyan javíthatnánk a vízminőséget? Mindez nélkülözhetetlenné teszi a fenntartható vízgazdálkodást megalapozó hazai víztudomány és intézményeinek alapvető újragondolását. Ma már világosan lát-szik, hogy a VITUKI kormányokon átívelő elsorvasztása, majd megszüntetése jelentős hiba volt hogy ez rafinált ingatlanpanama volt-e, vagy a politika bűne, azt majd megválaszolja az idő. Mindenesetre sajnálatos tény, hogy az átfogó és koordinált magyar víztudományi kapacitás lényegében szétesett, illetve zömében - még ha esetenként kitűnő - egyetemi tanszéki tudományos műhelyekre atomizálódott. Víztudományunk mérhető nemzetközi hatása drasztikusan csökkent. Az egyetemi tanszékeken folyó kutatómunka nem helyettesítheti a hosszú távú, átfogó, a kormányzati vízügyi politika és a gyakorlat igényeit prioritásnak tudó koherens nemzeti vízgazdálkodási tudományos kutatási program kidolgozását és végrehajtását. Ezért nagy öröm, hogy a Magyar Tudományos Akadémia vezetése elhatározta a tudományos igényeknek megfelelő interdiszciplináris, hálózat-szerűen működő nemzeti víztudományi program beindítását. Az operatív vízgazdálkodáshoz szükséges alkalmazott kutatások hatékony szervezeti háttere azonban változatlanul nem megoldott. A vízrajzi adatbázis intézményes széttagoltsága nem hatékony. A klímaváltozás, melynek hatásai elsősorban a hidrológiai ciklusra hatnak, új kihívások elé állítja a magyar vízrajzi és meteorológiai szolgálatokat. Ha valóban elfogadjuk a hidrológiai ciklus integráló szerepét - márpedig más logikus választásunk nincs -, akkor annak bármely helyen való szétvágása ön-kényes, mert sérti az integritás elvét. A hidrológiai ciklus atmoszferikus és teresztris körforgásra történő szétválasztása is ilyen. Még inkább sérti ezt az alapelvet, ha a felszíni és felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi adatait intézményi szinten is elkülönítve kezeljük. Alap-kérdés az adatokhoz való nyílt hozzáférés. Ami állami, az-az adófizetői pénzből gyűjtött adat, az közkinccs, és hozzáférhető kell hogy legyen mindenki számára. Na a hidrológiai ciklus elemei mentén intézményesen is integráljuk az adatképzés, -tárolás, -szolgáltatás és operatív előrejelzés összes tevékenységét, akkor sikerrel fektethetjük le a fenntartható és modern integrált víz-gazdálkodás alapjait. Nem megkerülhető tehát az operatív vízgazdálkodás tudományos alapját képező, az integráció elvén alapuló intézmény megalkotása. A következő években erősíteni kell a hidrológiai és meteorológiai szolgálatok konvergenciáját. Optimális esetben egy pont felé. Március 22. a víz világnapja. Ezt rögvest követi a meteorológiai világnap. Logikusan. Mert összetartoznak.

Forrás: Mérnök Újság a Magyar Mérnöki Kamara hivatalos lapja, 2017. március